

Genusperspektiv – en kvinnofråga?

En feministisk analys av säkerhetsrådsresolution 1325(2000)
om kvinnor, fred och säkerhet och dess implementering i
UNMIL 2003-2005

Kerstin Carlbergh
Sofia Erlandsson

Abstract

Antagandet av säkerhetsrådsresolution 1325(2000) anses av många vara en banbrytande händelse för inkorporerandet av ett genusperspektiv inom internationella relationer. I denna uppsats genomför vi en feministisk analys av säkerhetsrådsresolution 1325, samt i ett andra steg en fallstudie av FNs fredsbevarande operation i Liberia 2003-2005. På så vis vill vi undersöka eventuella problem med resolutionens formuleringar angående genusperspektiv, implementeringen av resolutionen i praktiken samt försöka avtäckta eventuella underliggande konstruktioner av genus som en kvinnofråga.

Studien visar att det finns problem både i resolutionens formuleringar och i det praktiska utförandet som innebär att man hindras i syftet att införa ett genusperspektiv.

Nyckelord: Kvinnor, Fred, Säkerhet, Liberia

*Antalord:*6074

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Syfte och frågeställning	1
1.1.1	Avgränsningar.....	2
1.2	Teori.....	2
1.2.1	Feministisk säkerhetsteori.....	3
1.3	Metod	6
2	Centrala Teman och Begrepp.....	8
2.1	Genus	8
2.2	Gender Mainstreaming	9
2.3	Genusperspektiv.....	10
3	Redovisning av material.....	13
3.1	Säkerhetsrådsresolution 1325 – Genusperspektiv	13
3.1.1	Bakgrund.....	13
3.1.2	Operationaliseringar av genusperspektiv utifrån 1325	14
3.2	Fallstudie Liberia	16
3.2.1	Utbildning av personal.....	18
3.2.2	Implementering av fredsavtal	18
4	Analys.....	21
4.1	Feministisk kritik av säkerhetsrådsresolution 1325(2000)	21
4.2	Säkerhetsrådsresolution 1325 och fallet Liberia.....	23
5	Slutsats	25
6	Referenser.....	26

1 Introduktion

Antagandet av säkerhetsrådsresolution 1325(2000) anses av många vara en banbrytande händelse för inkorporerandet av ett genusperspektiv inom internationella relationer. Resolutionen har dock kritiserats för att vara alltför vag i formuleringarna, och på så vis inte heller inkludera verktyg för dess implementering. Andra menar att resolutionen inte inneburit någon verklig förändring eller att den förändring som sker inte gör det tillräckligt snabbt. Vi har dock funnit problematik också på en mer abstrakt nivå, rörande de underliggande konstruktioner av genus som uttrycks i resolutionen. Det är också i denna upptäckt som vi finner utgångspunkten för vår uppsats.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med vår studie är att göra en feministisk kritik av utvalda delar angående införandet av ett genusperspektiv inom säkerhetsrådsresolution 1325(2000). Vi har valt att använda oss av ett feministiskt perspektiv eftersom det är där teoribildningen kring genus finns. Vi vill på så sätt ta reda på om man i formuleringen av resolutionen enligt feminismen lyckats förmedla tanken om Gender Mainstreaming, vilket definieras nedan och är ett genomgående tema i hela resolutionen.

I ett andra steg vill vi också undersöka om de eventuella problem som finns med formuleringarna i resolutionen återspeglas i det praktiska utförandet i ett specifikt fall, nämligen FNs mission i Liberia (härefter UNMIL). Säkerhetsrådsresolution 1509(2003) vilken etablerade UNMIL inkluderade resolution 1325 och dess föreskrifter, vilket gör just detta fall intressant inom ramen för vår studie.

Våra frågeställningar blir då som följer:

- Finns det problem med formuleringarna angående införandet av ett genusperspektiv i säkerhetsrådsresolution 1325(2000) utifrån ett feministisk perspektiv?
- Syns de eventuella problemen med säkerhetsrådsresolution 1325(2000) i UNMIL?

1.1.1 Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa vår analys av säkerhetsrådsresolution 1325(2000) till delar gällande införandet av ett genusperspektiv. Se vidare diskussion av detta under centrala teman och begrepp.

Vad gäller UNMIL har vi gjort en tidsmässig avgränsning från etablerandet av missionen i september 2003 fram till december 2005. Detta på grund av att vi använder oss av en tidigare studie som gör denna gränsdragning.

1.2 Teori

Vi har valt att angripa våra frågeställningar utifrån ett feministiskt perspektiv, där grundtanken är att verkligheten är socialt konstruerad och där uppfattningar kring vad som är typiskt manligt/kvinnligt styr mäns och kvinnors sociala situation.¹

Genus är inte entydigt definierat inom feminismen. En tydlig skiljelinje går vid essentialistiska feminister, som anser att skillnader mellan män och kvinnor inte är socialt konstruerade utan grundar sig i biologiska olikheter.² Övriga inriktningar tar istället fasta på genus som uttryck för sociala konstruktioner av vad manligt/kvinnligt innebär, samt som ett begrepp skilt från biologiskt kön. Vad som utgör en man eller en kvinna bestäms enligt detta synsätt utifrån en specifik social kontext, där attribut identifieras som antingen typiskt maskulina eller

¹ Sheehan. 2005. 116

typiskt feminina.³ Dessa attribut tillskrivs sedan olika värden beroende på deras association med manlighet respektive kvinnlighet, där attribut förknippade med femininitet tenderar att undervärderas gentemot de som associeras med maskulinitet.⁴

Att maskulina egenskaper generellt sett värderas högre än feminina leder till att mäns erfarenheter, behov och uppfattningar övervärderas vilket avspeglas i sociala relationer såväl som i teoribildning och politiska beslut.⁵ Den traditionellt rådande ordningen framställs som objektiv och neutral/opolitisk vilket gör att den är svår att utmana.⁶ Huvuddelen feminister anser dock att man, genom att aktivt tänka kring genus, kan konstruera det sociala på andra sätt och därmed åstadkomma en förändring i de maktförhållanden som blivit en följd av övervärderingen av det maskulina.⁷

1.2.1 Feministisk säkerhetsteori

Säkerhetsteorin är en gren inom internationella relationer som, genom ämnets traditionella associationer med militarism, har dominerats av män och maskulina attribut.⁸ Först efter kalla kriget har en feministisk kritik mot den traditionella synen på säkerhet börjat utvecklas. Feminister hävdar att genusmedvetenhet är avgörande för att kunna studera säkerhet, eftersom den traditionella teoribildningen kring begreppet är präglad av maskulina attribut, vilket varken främjar fred och stabilitet eller representerar behoven hos majoriteten av världens befolkning.⁹ Uppvärdering av manliga attribut riskerar dessutom att göra de internationella relationerna instabila med sitt fokus på anarki och kraftmätningar stater emellan. Detta i synnerhet då en maskuliniserad teoribildning kopplar

² Sheehan. 2005. 119

³ Tickner. 1992. 7; Sjoberg. 2009. 187; Sheehan. 2005. 120

⁴ Ibid.

⁵ Sheehan. 2005. 115; Sjoberg. 2009.187, 191-193

⁶ Ibid

⁷ Ibid

⁸ Sheehan. 2005. 116

⁹ Ibid

säkerhet till militär styrka och förnekar behovet av samarbete för att uppnå fred.¹⁰ Kvinnors erfarenheter och synpunkter på hur säkerhet bör definieras har traditionellt inte hörsammats och kvinnor har i många fall inte ansetts inneha de karaktärsdrag som krävs för att hantera säkerhetsfrågor.¹¹ På grund av ovanstående förhållanden menar feminister att det internationella systemet bygger på en genushierarki som för med sig både orättvisor och ökad osäkerhet.¹²

Feministisk säkerhetsteori är en del av ett utökat säkerhetsbegrepp som vuxit fram sedan kalla krigets slut. Ett vidare säkerhetsperspektiv tillåter andra definitioner av säkerhet än de strikt militaristiska, vilket innebär att fler potentiella hot mot människor kan kvalificeras som säkerhetsfrågor och prioriteras därefter.¹³ Ur ett genusperspektiv blir detta positivt eftersom kvinnor traditionellt sett har varit avskärmade från diskussioner kring säkerhet. Breddningen innebär dessutom ett erkännande av att olika sektorer och fenomen i samhället och världen överlappar och påverkar varandra, vilket innebär att det inte går att ignorera hot mot människor, även om de inte tillhör den privilegierade gruppen.¹⁴

När säkerhet definieras som direkt våld i enlighet med den maskulina uppfattning som präglat teoribildningen inom internationella relationer riskerar man att dölja indirekt eller så kallat strukturellt våld.¹⁵ Sådant våld menar feminister främst drabbar kvinnor och även andra grupper som är underordnade i samhället som en följd av den genushierarki som råder. Kvinnors säkerhet hotas på flera olika nivåer, där krig bara är ett extremt förhållande av ett ständigt pågående förtryck som sträcker sig från väpnat våld under konflikt till uppfattningar om kvinnors underordnade roll i samhället.¹⁶

Feminister har identifierat en rad olika specifika problem som riskerar att uppstå kring konstruktionen av genus i konfliktrelaterade situationer. Ett sådant problem är att alltför stor vikt läggs vid kvinnan som offer i särskilt behov av skydd och stöd av män eller det maskuliniserade internationella samhället.¹⁷ Man

¹⁰ Ibid. 116, 118

¹¹ Tickner. 1992. 8

¹² Sheehan. 2005. 115-116, 123; Sjöberg. 2009. 185-186, 189, 191, 193

¹³ Sheehan. 2005. 43-63

¹⁴ Sheehan. 2005. 127-128; Sjöberg. 2009. 196

¹⁵ Sheehan. 2005.123-126; Sjöberg. 2009. 196

¹⁶ Ibid

¹⁷ Shepherd. 2011. 506, 507; Maxwell. 2010. 110; Barrow. 2010. 233; Carey. 2001. 50

menar att ett sådant synsätt dels inte speglar verkligheten, utan snarare förnekar komplexiteten i den sociala situation kvinnan befinner sig i, men också för att sådana antaganden fråntar kvinnor deras röst och följaktligen också deras förmåga att påverka situationen.¹⁸ Kvinnor är dessutom ibland aktiva förespråkare för krig, deltar i att ekonomiskt möjliggöra konflikten genom sina roller i samhällets försörjning och i produktionen av exportvaror/tjänster, samt deltar ibland i konflikter som soldater. Underlåtagandet att erkänna dessa fenomen som möjliga i en kvinnlig verklighet riskerar att äventyra fredsbyggande operationer i stort och processer med syfte att avvärja och demobilisera konflikters parter i synnerhet.¹⁹

Kvinnor ignoreras också ofta i såväl fredsförhandlande som fredsbyggande processer då de ofta inte ses som ledare i konflikten eller som aktörer med makt och inflytande i samhället. Den som enbart är drabbad får ingen aktiv roll i fredsmäklandet vilket riskerar att resultera i cementerandet av tidigare förtryck och systematiskt våld.

En annan konstruktion av kvinnor i konflikter är kvinnan som bärare av fred. Onyejekwe har bland annat argumenterat för att kvinnan, genom sina specifika erfarenheter av svårigheter under en konflikt och den unika förståelse som bör komma därur, i ett post-konfliktuellt läge har särskilt mycket att bidra till vid fredsprocessen.²⁰ Andra har dock kritiserat detta på grund av att denna föreställning anses vila på traditionella generaliseringar av kvinnan som fredlig och omvårdande.²¹ Gibbings diskuterar föreställningen om kvinnans särskilda lämplighet för deltagande i termer av contributor-rights, eller med andra ord som uppfattningen att kvinnan bör släppas in i säkerhetsdomänen på grundval av vad hon kan bidra med snarare än i egenskap av världsmedborgare med egenvärde.²²

Relaterat till detta har Shepherd valt att diskutera konstruktionen av kvinnan som superhjältinna. I hjältinnekonstruktionen ingår kvinnan som fredligt ombud men den innefattar också en övertro till kvinnans förmåga att träda fram i post-konfliktuella situationer.²³ Detta yttrar sig bland annat i en föreställning om att

¹⁸ Barrow. 2010. 222

¹⁹ Onyejekwe. 2005. 279

²⁰ Onyejekwe. 2005. 279

²¹ Shepherd. 2011. 506-507; Maxwell. 2010. 110; Barrow. 2010. 224;

²² Gibbings. 2011. 528-530.

²³ Shepherd. 2011. 506, 510, 512

kvinnan per definition står närmre gräsrotsrörelser och lokala fredsinitiativ, samt tenderer att genom denna koppling vara mer storsinta i fredsförhandlingar.²⁴ Vidare ses ofta kvinnan som direkt sammanlänkad med och representativ för den större gruppen kvinnor, vilket i likhet med ovanstående konstruktioner förstärker föreställningen om kvinnans lämplighet i fredsprocesser. Detta kan härledas till traditionella föreställningar om kvinnligt/manligt där kvinnan är i behov av samhörighet medan mannen står för autonomi. Kritiken mot dessa idéer är inte att kvinnor bör uteslutas ur fredsprocesser utan att konstruktionerna som främjar inkludering av kvinnor i sådana bygger på traditionella, essentialistiska antaganden om maskulint/feminint vilka riskerar att vidare cementeras.²⁵

En rädsla inom feminismen är att poängteringen vid försök till uppvärdering av kvinnans behov och roll i konfliktrelaterade situationer ska göra genus till en kvinnofråga och på så vis hindra förändringen av de underliggande sociala konstruktioner som hittills och under lång tid har bidragit till förtryck av feminint gentemot maskulint.²⁶

1.3 Metod

Vår första, mer teoretiska frågeställning kommer vi att besvara med utgångspunkt i feministisk litteratur och i synnerhet specifika koncept inom feministisk säkerhetsteori. Att vi har valt att använda just feminism beror på att det är här vi finner huvuddelen av teoretiseringen kring genus, samt att det är denna teoribildning som är drivande i frågan.

²⁴ Shepherd. 2011. 508, 510; Gibbings. 2011. 529, 530-532; Pollock. 2007. 80

²⁵ Gibbings. 2011. 532; Pollock. 2007. 75; Shepherd. 2011. 506

²⁶ C Charlesworth, Hilary. 'The Gender of International Law', i John Lawrence Hargrove (ed.), *On Violence, Money, Power and Culture: Reviewing the Internationalist Legacy*, Washington: American Society for International Law, citerad i Carey, Henry F. 'Women and Peace, and Security': The Politics of Implementing Gender Sensitivity Norms in Peacekeeping. *International Peacekeeping*. Vol. 8, No. 2 (2001) 62-63.

Vi kommer att applicera teorin i en analys av utvalda paragrafer gällande genusperspektiv inom säkerhetsrådsresolution 1325(2000), för vilka vi beskriver ramarna under kapitel 2. Centrala Teman och Begrepp.

I ett andra steg gör vi en kvalitativ fallstudie av FNs mission i Liberia (UNMIL) 2003-2005, där vi i likhet med första frågeställningen begränsar oss till implementeringen av genusperspektiv utifrån riktlinjer i resolutionen, för att på så vis kunna se om underliggande problem från resolutionen också kan utläsas i praktiken.

Valet av UNMIL för vår fallstudie bygger på det faktum att missionen etablerades efter och i snar anslutning till säkerhetsrådsresolution 1325(2000) antagits, samt då resolutionen blev en mycket viktig del av UNMILs mandat.

Vi har valt att använda material från en tidigare fallstudie²⁷ för att besvara vår andra frågeställning.

²⁷ O'Neill, April & Ward, Leora. 2005.

2 Centrala Teman och Begrepp

Vi har valt att genomgående använda oss av de begrepp angående genus som är vedertagna inom FN, detta för att säkerhetsrådsresolution 1325(2000) bygger på samma grunder.

2.1 Genus

Vi har valt att använda oss av den definition av genus som FN, genom the Office of the Special Advisor on Gender Issues (OSAGI), själva använder sig av. Detta är lämpligt i och med att vi kommer att analysera ett av FNs egna dokument som dessutom är skrivet utifrån samma utgångspunkt i fråga om vad genus innebär. Vidare gör beröringspunkterna med feministisk teori (se teoriavsnitt) att definitionen blir särskilt lämplig för uppsatsens syfte. OSAGIs definition av genus lyder som följer:

***Gender:** refers to the social attributes and opportunities associated with being male and female and the relationships between women and men and girls and boys, as well as the relations between women and those between men. These attributes, opportunities and relationships are socially constructed and are learned through socialization processes. They are context/ time-specific and changeable. Gender determines what is expected, allowed and valued in a woman or a man in a given context. In most societies there are differences and inequalities between women and men in responsibilities assigned, activities undertaken, access to and control over resources, as well as decision-making opportunities. Gender is part of the broader socio-cultural context. Other important criteria for socio-cultural analysis include class, race, poverty level, ethnic group and age.²⁸*

²⁸ United Nations, Office of the Special Advisor on Gender Issues.

2.2 Gender Mainstreaming

Vidare har vi också valt att använda oss av OSAGIs egen definition av Gender Mainstreaming och jämlikhet mellan könen. Vi kommer att använda oss av det engelska uttrycket eftersom någon översättning inte finns som fångar in hela konceptet Gender Mainstreaming på ett fullständigt sätt. Gender Mainstreaming är ett övergripande tema i säkerhetsrådsresolution 1325(2000) och blir på så sätt ett viktigt begrepp för att förstå resolutionen och de förändringar som FN säger sig vara villiga att genomföra för att uppnå jämlikhet mellan könen. Det definieras som följer:

”...the process of assessing the implications for women and men of any planned action, including legislation, policies or programmes, in all areas and at all levels. It is a strategy for making women’s as well as men’s concerns and experiences an integral dimension of the design, implementation, monitoring and evaluation of policies and programmes in all political, economic and societal spheres so that women and men benefit equally and inequality is not perpetuated. The ultimate goal is to achieve gender equality. Mainstreaming is not about adding on a ‘women’s component’, or even a ‘gender equality component’, to an existing activity. It involves more than increasing women’s participation. Mainstreaming situates gender equality issues at the centre of policy decisions, medium-term plans, programme budgets, and institutional structures and processes. Mainstreaming entails bringing the perceptions, experience, knowledge and interests of women as well as men to bear on policy-making, planning and decision-making...”²⁹

Equality between women and men (gender equality): refers to the equal rights, responsibilities and opportunities of women and men and girls and boys. Equality does not mean that women and men will become the same but that women’s and men’s rights, responsibilities and opportunities will not depend on whether

²⁹ United Nations, Office of the Special Advisor on Gender Issues

they are born male or female. Gender equality implies that the interests, needs and priorities of both women and men are taken into consideration, recognizing the diversity of different groups of women and men. Gender equality is not a women's issue but should concern and fully engage men as well as women. Equality between women and men is seen both as a human rights issue and as a precondition for, and indicator of, sustainable people-centered development.”³⁰

Ovanstående definitioner är vidsträckta och rör hela organisationen och samtliga dess aktiviteter. Av intresse för oss ligger däremot genus i relation till fred och säkerhet vilket tas upp specifikt i säkerhetsrådsresolution 1325(2000). Denna behandlar riktlinjer för hur Gender Mainstreaming ska ta sig uttryck i de sammanhang som har med kvinnor, fred och säkerhet att göra. Definitionen av Gender Mainstreaming från ovan är dock densamma.

2.3 Genusperspektiv

Vi har använt oss av Tryggestads³¹ uppdelning av säkerhetsrådsresolution 1325(2000) för att på så vis begränsa vilka ämnen vi kommer att diskutera. Tryggestad delar in resolutionen i tre delar; representation, genusperspektiv och skydd. Vi har valt att fokusera på genusperspektiv då det är den kategori som kan analyseras på en mer abstrakt nivå. Detta ger oss möjligheten att diskutera de genusrelaterade riktlinjer som etablerats inom FN i och med säkerhetsrådsresolution 1325 samt att i vår fallstudie se hur väl dessa avspeglas i praktiken. Etablerandet av ett genusperspektiv innebär enligt Tryggestads tolkning av säkerhetsrådsresolution 1325 att

“a gender perspective should be adopted in the planning and implementation of peace operations and peace negotiations—including gender-sensitive training of personnel, an expanded role for women as

³⁰ United Nations, Office of the Special Advisor on Gender Issues

³¹ Tryggestad. 2009.

peacekeepers, and increased attention to local women's peace initiatives, needs, and interests in mission areas."³²

Porter har gjort en liknande uppdelning av resolutionen men inkluderat också en fjärde kategori i form av Gender Mainstreaming.³³ Vi har dock valt att inte se detta som en kategori likställd med representation, genusperspektiv och skydd utan att istället tolka ovanstående definition som att de tre övriga kategorierna alla är underkategorier till Gender Mainstreaming. Då Gender Mainstreaming enligt FN är ett medel för att uppnå jämlikhet mellan könen bör alla de tre övriga kategorierna vara funktioner av detta. Gender Mainstreaming blir då snarare ett samlingsnamn än en egen kategori inom resolutionen.

Utifrån Tryggestads definition av genusperspektiv har vi sedan kunnat isolera de föreskrifter inom resolutionen som direkt refererar till detta. Dessa är som följer;

§5. Expresses its willingness to incorporate a gender perspective into peacekeeping operations, and urges the Secretary-General to ensure that, where appropriate, field operations include a gender component;

§6. Requests the Secretary-General to provide to Member States training guidelines and materials on the protection, rights and the particular needs of women, as well as on the importance of involving women in all peacekeeping and peacebuilding measures, invites Member States to incorporate these elements as well as HIV/AIDS awareness training into their national training programmes for military and civilian police personnel in preparation for deployment and further requests the Secretary-General to ensure that civilian personnel of peacekeeping operations receive similar training;

§7. Urges Member States to increase their voluntary financial, technical and logistical support for gender-sensitive training efforts, including those undertaken by relevant funds and programmes, inter alia, the United Nations Fund for Women and United Nations Children's Fund, and by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees and other relevant bodies;

§8. Calls on all actors involved, when negotiating and implementing peace agreements, to adopt a gender perspective, including, inter alia;

³² Tryggestad. 2009. 540

³³ Porter. 2007.

- (a) The special needs of women and girls during repatriation and resettlement and for rehabilitation, reintegration and post-conflict reconstruction;*
- (b) Measures that support local women's peace initiatives and indigenous processes for conflict resolution, and that involve women in all of the implementation mechanisms of the peace agreement;*
- (c) Measures that ensure the protection of and respect for human rights of women and girls, particularly as they relate to the constitution, the electoral system, the police and the judiciary;*
- §13. Encourages all those involved in the planning for the disarmament, demobilization and reintegration to consider the different needs of female and male ex-combatants and to take into account the needs of their dependants.³⁴*

³⁴ United Nations Security Council Resolution 1325(2000)

3 Redovisning av material

3.1 Säkerhetsrådsresolution 1325 – Genusperspektiv

3.1.1 Bakgrund

Säkerhetsrådsresolution 1325(2000) antogs av FN:s säkerhetsråd den 31:e oktober 2000 efter år av påtryckningar från förespråkare av kvinnors rättigheter i form av icke-statliga organisationer och en mängd medlemsstater. En förändrad internationell miljö med nya typer av konflikter och ett gradvis breddande av säkerhetsbegreppet kombinerat med dessa påtryckningar spelade alla en viktig roll i beslutet att anta resolutionen.³⁵

Säkerhetsrådsresolution 1325 är den första som identifierar kvinnor och deras erfarenheter som viktiga i arbete kring fred, säkerhet och återuppbyggnaden efter konflikt. Man uppmanar i resolutionen FN och dess medlemsstater att arbeta för kvinnors ökade representation inom processer för fredsbyggande och konfliktförebyggande åtgärder. Man uppmanar också till att stödja lokala kvinnoorganisationers ansträngningar inom samma processer och till ett aktivt agerande vid genusbaserat och sexuellt våld mot kvinnor under konflikt. Genomgående för hela resolutionen är tanken om Gender Mainstreaming som beskrivits i detalj ovan, vilket innebär att hänsyn ska tas till män och kvinnors olika behov och erfarenheter så att de kan integreras på alla nivåer i arbetet för fred och säkerhet för att man till slut ska kunna uppnå jämställdhet.³⁶

³⁵ Tryggestad. 2009. 539-540, 542-543

³⁶ Willett. 2010. 142; United Nations Security Council Resolution 1325(2000)

FN:s arbete för att stödja kvinnors rättigheter började redan vid grundandet 1945 och kvinnor och mäns lika rättigheter underströks både i stadgan och i 1948 års deklaration om de mänskliga rättigheterna. 1946 etablerades också *The Commission on the Status of Women* (CSW) och ett stort steg för möjligheterna att stärka kvinnors rättigheter togs när *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* antogs 1979.³⁷ Flera internationella kvinnokonferenser hölls från mitten av 1970-talet där man berörde ämnen som utveckling och politiskt deltagande, men det var först vid konferensen i Beijing 1995 som frågor kring kvinnor och väpnad konflikt behandlades som särskilt viktiga. Man placerade ämnet bland elva andra områden som ansågs kräva ökad uppmärksamhet. Därmed är kvinnokonferensen i Beijing en viktig föregångare till säkerhetsrådsresolution 1325. Under 1990-talet skedde också många förändringar inom FN:s fredsbevarande operationer vilka fick bredare mandat som sträckte sig förbi de rent militära insatserna. För att vägleda arbetet utarbetades två rapporter, *An Agenda for Peace* och *The Brahimi Report*, båda dessa saknade dock ett genusperspektiv.³⁸

Säkerhetsrådsresolution 1325 är inget traktat utan en tematisk resolution antagen under kap VI och alltså icke-tvingande till naturen. Istället ska den fungera normativt och influera beteendet hos FN:s medlemsstater. Att resolution 1325 antogs av FN:s säkerhetsråd innebär ett erkännande av sambandet mellan kvinnors rättigheter och internationell fred och säkerhet.³⁹

3.1.2 Operationaliseringar av genusperspektiv utifrån 1325

Det är framförallt fem av paragraferna i säkerhetsrådsresolution 1325(2000) som refererar till genusperspektiv som vi definierat ovan. Nedan följer en redovisning av dessa paragrafer, samt en beskrivning av hur dessa kan översättas i praktiken.

“§5. Expresses its willingness to incorporate a gender perspective into peacekeeping operations, and urges the

³⁷ Tryggestad. 2009. 545

³⁸ Tryggestad. 2009. 544-547

³⁹ Tryggestad. 2009. 541, 544; Willett. 2010. 142

*Secretary-General to ensure that, where appropriate, field operations include a gender component.*⁴⁰

Denna paragraf syftar i praktiken till inkorporerandet av ett Office of the Gender Advisor (OGA) eller Gender Focal Points inom FNs fredsbevarande operationer, med mandat att övervaka Gender Mainstreaming inom missionen genom att ansvara för implementeringen av säkerhetsrådsresolution 1325(2000).

*“§6. Requests the Secretary-General to provide to Member States training guidelines and materials on the protection, rights and the particular needs of women, as well as on the importance of involving women in all peacekeeping and peacebuilding measures, invites Member States to incorporate these elements as well as HIV/AIDS awareness training into their national training programmes for military and civilian police personnel in preparation for deployment and further requests the Secretary-General to ensure that civilian personnel of peacekeeping operations receive similar training;”*⁴¹

Denna paragraf syftar till behovet av att från FNs sida, genom utvecklandet av material och riktlinjer, uppmuntra och underlätta utbildning i genusfrågor på nationell nivå. Vidare inbjuder den medlemsstater att inkorporera sådan utbildning i nationella utbildningsprogram för militär och polis. Slutligen syftar den till att införa en standardiserad utbildning för personal som deltar i FNs fredsbevarande operationer.

*“7. Urges Member States to increase their voluntary financial, technical and logistical support for gender-sensitive training efforts, including those undertaken by relevant funds and programmes, inter alia, the United Nations Fund for Women and United Nations Children’s Fund, and by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees and other relevant bodies;”*⁴²

Denna paragraf uppmuntrar medlemsstater att frivilligt bidra med finansiellt och övrigt stöd till berörda organisationer, program och FN-organ.

*“§8. Calls on all actors involved, when negotiating and implementing peace agreements, to adopt a gender perspective, including, inter alia;
(a) The special needs of women and girls during repatriation and resettlement and for rehabilitation, reintegration and post-conflict reconstruction;*

⁴⁰ United Nations Security Council Resolution 1325(2000)§5

⁴¹ Ibid §6

⁴² Ibid §7

(b) Measures that support local women's peace initiatives and indigenous processes for conflict resolution, and that involve women in all of the implementation mechanisms of the peace agreement;

*(c) Measures that ensure the protection of and respect for human rights of women and girls, particularly as they relate to the constitution, the electoral system, the police and the judiciary;*⁴³

Denna paragraf rör inkorporerandet av ett genusperspektiv vid planering och implementering av fredsavtal, och i fredsbyggandets processer.

*"§13. Encourages all those involved in the planning for the disarmament, demobilization and reintegration to consider the different needs of female and male ex-combatants and to take into account the needs of their dependants;"*⁴⁴

I likhet med §8 berör denna paragraf fredsbyggandets processer, men poängterar särskilt vikten av ett genusperspektiv vid planering och implementering av program för behandling av ex-kombattanter, i form av DDR(R).

3.2 Fallstudie Liberia

Konflikten i Liberia avslutades genom ett fredsavtal undertecknat i Accra i augusti 2003 under ledning av the Economic Community of West African States (ECOWAS).⁴⁵ Genom fredsavtalet krävde konfliktens olika parter skapandet av en FN-ledd fredsbevarande styrka. FN-missionen i Liberia (UNMIL) etablerades genom säkerhetsrådsresolution 1509(sept 2003) med ett mandat som från början sträckte sig över 12 månader och involverade en FN-styrka på upp till 15 000 personer.⁴⁶

UNMILs mandat enligt säkerhetsrådsresolution 1509(2003) omfattar även säkerhetsrådsresolution 1325(2000) som uttryckt i föreskrift 11, vilken bekräftar

⁴³ Ibid §8

⁴⁴ Ibid §13

⁴⁵ O'Neill & Ward. 2005. 49

vikten av att ett genusperspektiv inkluderas i fredsoperationer och post-konfliktuellt fredsbyggande.⁴⁷

UNMIL har redan från etablerandet inkluderat ett Office of the Gender Advisor (härefter OGA) med mandat att genomföra Gender Mainstreaming inom missionen.⁴⁸ Detta har varit placerat inom Office of the Special Representative of the Secretary General (härefter SRSG), vilket skulle möjliggöra närhet till missionens högsta ledning.⁴⁹ OGA stod dock inledningsvis utan experter som kunde delta vid planering och fastställande av missionens aktiviteter.

OGA har ingen officiell budget vilket gjort att dess arbete, inom tidsramarna för studien, inte sträckt sig utanför huvudstaden Monrovia.⁵⁰ OGAs arbete guidas av säkerhetsrådsresolution 1325(2000) samt DPKOs Gender Policy on Gender Equality in Peacekeeping Missions (härefter DPKO Gender Policy).⁵¹ Numera har säkerhetsrådsresolution 1820(2008) tillkommit, men detta dokument är inte tidsmässigt relevant inom ramarna för vår fallstudie.

OGAs mandat i UNMIL är att kontrollera att säkerhetsrådsresolution 1325(2000) och DPKO Gender Policy implementeras samt att Gender Mainstreaming genomsyrar arbetet inom missionen.⁵² Vad gäller genusperspektiv, som definierat ovan, medför säkerhetsrådsresolution 1325(2000) och DPKO Gender Policy krav på att all personal inom missionen genomgår utbildning i genusanalys och Gender Mainstreaming samt att man tar hänsyn till kvinnor och barns särskilda behov vid bland annat DDR(R)-processer och humanitära aktiviteter under UNMILs mandat.⁵³

DPKOs principer om jämställdhet säger att både män och kvinnor ska inkluderas, att ingen skall diskrimineras, att kvinnor och män skall vara lika representerade i beslutsfattande och att samtliga mänskliga resurser, alltså män,

⁴⁶ United Nations Security Council Resolution 1509(2003)

⁴⁷ ibid

⁴⁸ Nduka-Agwu. 2009. 190

⁴⁹ O'Neill & Ward. 2005. 50

⁵⁰ ibid

⁵¹ United Nations, Office of the Gender Advisor

⁵² ibid

⁵³ ibid

kvinnor, pojkar och flickor, ska tillvaratas under FNs fredsbevarande operationer.⁵⁴

Nedan följer en redovisning av resultat inom olika grenar av OGAs mandat i relation till genusperspektiv.

3.2.1 Utbildning av personal

All UNMILS personal har genom OGA genomgått utbildning, speciellt utformad för att skapa förståelse för genusrelaterade koncept och hur konflikter påverkar genusrelationer, samt inom FNs förhållningsregler som gäller för personal under fredsoperationer.⁵⁵ Vidare har man delat ut DPKOs Gender Resource Package for Peacekeeping Operations till all personal.⁵⁶ Nduka-Agwu poängterar dock att 2003, då UNMIL-missionen inleddes, fanns endast en volontär på plats för att genomföra utbildningen av de omkring 15 000 trupperna.⁵⁷

Man har också inom OGA diskuterat problematiken med språk- och kulturbarriärer och vilka svårigheter detta kan innebära under arbetet med Gender Mainstreaming, samt behovet av att införa utbildning i dessa frågor redan på nationell nivå. Samtliga medlemsstater inom FN har tillgång till ett allmänt träningsprogram om genus och fredsbevarande operationer, det är dock upp till medlemsstaterna själva att välja om de vill utnyttja dessa.⁵⁸

3.2.2 Implementering av fredsavtal

På grund av att UNMIL inte existerade vid planeringen eller upprättandet av fredsavtalet kommer vi inte att diskutera denna process. Ansvaret för implementeringen av fredsavtalet ingår dock i UNMILS mandat,⁵⁹ vilket följaktligen ryms inom ramen för vår fallstudie.

⁵⁴ DPKO Policy Directive. Gender Equality in UN Peacekeeping Operations. Nov 2006.

⁵⁵ Ibid. 51-52

⁵⁶ Ibid

⁵⁷ Nduka-Agwu. 2009. 190

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ United Nations Security Council Resolution 1509(2003) §3

Paragraf 3f av säkerhetsrådsresolution 1509(2003) påpekar specifikt vikten av att, som fredsavtalet fastslår, upprätta en handlingsplan för implementeringen av disarmament, demobilization, reintegration och repatriation (härefter DDRR)⁶⁰.

För att genomföra detta utvecklade ledande aktörer inom det internationella samfundet ett ramverk innehållande mål, prioriteringar och tidsramar för implementeringen av DDRR.⁶¹ En lyckad DDRR-process skulle enligt detta ramverk innebära att mellan 38 000 och 58 000 manliga och kvinnliga ex-kombattanter, barnsoldater och kombattanter försatta ur stridbart skick inkluderade, skulle vara avväpnade och demobiliserade till december 2004. Minst 50% av de vuxna ex-kombattanterna skulle dessutom ha återintegrerats i samhället i december 2005.⁶²

Från början sattes målet att totalt 2000 av de uppskattade 10 000 kvinnliga ex-kombattanterna skulle demobiliseras.⁶³ Den låga andelen berodde på att man inledningsvis använde sig av en strikt definition av kombattant som stridande med vapen, och överlämnandet av ett vapen var en förutsättning för att få delta i demobiliseringsprocessen.⁶⁴

Militära förläggningar anpassades för att kunna möta kvinnor och barns särskilda behov under DDRR-processen.⁶⁵

Hela DDRR-processen byggde på en missbedömning av det totala antalet kombattanter, vilket ledde till bristande resurser och oförmåga att ta hand om de individer som dök upp.⁶⁶ Detta ledde till tumult som näst intill resulterade i återupptagande av vapen. DDRR-processen fick avbrytas i december 2003 för att sedan återupptas i april 2004 med en bredare definition av kombattant.⁶⁷ En större andel kombattanter, och därmed också kvinnor och barn, kunde därigenom inkluderas.

UNIFEM genomförde, med hjälp av UNMIL, kontroller för att se hur väl DDRR-processen i Liberia levde upp till riktlinjerna från säkerhetsrådsresolution

⁶⁰ Ibid

⁶¹ O'Neill & Ward. 2005. 54

⁶² Ibid

⁶³ Pollock. 2007.

⁶⁴ O'Neill & Ward. 2005. 54

⁶⁵ Ibid

⁶⁶ Ibid

⁶⁷ Ibid. 54-55

1325(2000).⁶⁸ Man fann flera problem, däribland ofullständig listning av kombattanter från konfliktens stridande parter, vilket i första hand visade sig utesluta kvinnor och barn från processen. Man fann dessutom att många av områdena för avvapning, som rapporterat att man anpassat sig för kvinnor och barns särskilda behov, inte hade genomfört anpassningen. Processens militära anläggningar hade dock rättat sig efter säkerhetsrådsresolution 1325(2000) och genomfört förändringarna.

Man genomförde också rehabilitering och återintegrering av ex-kombattanter i samarbete med lokala och internationella NGOs och FN-organ.⁶⁹ I dessa processer stötte man på problem då många ex-kombattanter valde att gå igenom samma utbildning och att flytta till samma område, framförallt huvudstaden Monrovia, med ökad arbetslöshet och missnöje som konsekvens. Dessutom hade man problem med finansieringen av processerna, vilket ledde till att många ex-kombattanter inte fick möjlighet att slutföra den utbildning de påbörjat, då resurserna till slut sinade.

Rehabiliteringsprocessen har kritiserats för att vara väldigt kortsiktigt med följd att psykosociala sexuellt relaterade behov inte kunde tillgodoses, vilket i synnerhet drabbade kvinnor.⁷⁰

⁶⁸ Ibid. 55-56

⁶⁹ Ibid. 57

⁷⁰ Ibid. 59

4 Analys

4.1 Feministisk kritik av säkerhetsrådsresolution 1325(2000)

FN definierar genus som;

”the social attributes and opportunities associated with being male and female and the relationships between women and men and girls and boys, as well as the relations between women and those between men. These attributes, opportunities and relationships are socially constructed and are learned through socialization processes. They are context/ time-specific and changeable. Gender determines what is expected, allowed and valued in a women or a man in a given context. In most societies there are differences and inequalities between women and men in responsibilities assigned, activities undertaken, access to and control over resources, as well as decision-making opportunities. Gender is part of the broader socio-cultural context. Other important criteria for socio-cultural analysis include class, race, poverty level, ethnic group and age.”

Redan i preambeln till säkerhetsrådsresolution 1325(2000) beskrivs införandet av ett genusperspektiv genom Gender Mainstreaming som en viktig komponent av framtida fredsbevarande operationer. Gender Mainstreaming blir därför ett koncept som genomsyrar hela resolutionen, där målet enligt FNs definition är “...to achieve gender equality. Mainstreaming is not about adding on a ‘women’s component’, or even a ‘gender equality component’, to an existing activity...”

Med utgångspunkt i de paragrafer som legat till grund för vår studie har vi funnit en motsättning mellan FNs definitioner av de underliggande begreppen å ena sidan och hur säkerhetsrådsresolutionen är formulerad å andra sidan. Trots att man i §5 beskriver vikten av att inkorporera ett genusperspektiv talar man i övriga paragrafer nästan uteslutande om kvinnors och flickors särskilda behov. Detta blir ett problem i två avseenden. För det första riskerar tonvikten på kvinnors behov i

motsats till deras kapacitet i konfliktrelaterade situationer att cementera traditionella föreställningar om kvinnan som svag och i behov av skydd.⁷¹ För det andra bidrar den till synes självklara sammankopplingen mellan kvinnor och flickor till att kvinnan framstår som maktlös i likhet med ett omyndigt barn.⁷² Detta är problematiskt eftersom det riskerar beröva kvinnans möjlighet till aktörskap och kontroll över sin egen livssituation.⁷³ Man ska inte förneka att kvinnan ofta är väldigt utsatt i konfliktsituationer men vad som inte framträder i säkerhetsrådsresolution 1325(2000) är att kvinnan också innehar andra roller än den som oskyldigt offer.⁷⁴ Traditionellt har kvinnor varit utsatta som en följd av att kvinnors upplevelser inte synliggjorts i säkerhetsteorin och där alla resurser istället satsats på att tillfredsställa mer maskulina behov. Därför blir det speciellt problematiskt att förstärka bilden av kvinnan som extra utsatt i ett dokument med uttalat syfte att förändra traditionella konstruktioner gällande genus.⁷⁵

En annan konstruktion som kan utläsas ur resolutionen är kvinnan som ett ombud för fred. Detta är ett uttryck för tanken att män och kvinnor i naturen är olika och att kvinnan är mer fredlig lagd än den aggressiva mannen. Kvinnor ses som ett villkor för fred och vinner därmed inträde i säkerhetsdebatten med förväntningar på sig att bidra till ett högre syfte.⁷⁶ Detta kan ses som ett försök att frångå bilden av kvinnan som ett hjälpslöst offer, men där man istället riskerar att kraven på kvinnor blir orimliga, i synnerhet i jämfört med män och med tanke på kvinnans ställning i samhället. Konsekvensen kan bli att man istället förstärker en traditionell social konstruktion där kvinnan genom sin feminitet inte anses vara förmögen till våldsamma tendenser.⁷⁷

Starkt sammankopplat med synen på kvinnan som bärare av fred är tanken om kvinnan som ett ombud för alla kvinnor. Kvinnor anses vara osjälviska och ha en möjlighet att se till samtligas behov vid konfliktlösning.⁷⁸ Kvinnor anses också stå närmare gräsrotsnivån och ha lättare att kommunicera med lokala rörelser. Detta

⁷¹ Onyejekwe. 2005. 279; Carey. 2001. 50

⁷² Shepherd. 2011.507

⁷³ Barrow. 2010. 222

⁷⁴ Ibid

⁷⁵ Gibbings. 2011. 532

⁷⁶ Gibbings. 2011. 532

⁷⁷ Onyejekwe. 2005. 279; Shepherd. 2011. 506

⁷⁸ Barrow. 2010. 233

kan återkopplas till synen på mannen som en representant för det offentliga, internationella och kvinnan som representant för det privata och lokala.⁷⁹

Sammanfattningsvis tycker vi oss se ett mönster i paragraferna rörande genusperspektiv, nämligen att traditionella och essentialistiska föreställningar om manligt/kvinnligt får utrymme trots ett uttalat syfte att förändra dessa konstruktioner. Faran blir då att man riskerar bygga ett till synes nytt förhållningssätt till genus på redan existerande maktförhållanden och därmed inte uppnå någon förändring.⁸⁰

4.2 Säkerhetsrådsresolution 1325 och fallet Liberia

Som vi har sett ovan tar säkerhetsrådet i sin resolution 1325(2000) §6 upp införandet av en standardiserad utbildning i genusfrågor samt understryker vikten av att en standardiserad utbildning i dessa frågor också genomgås av all personal som deltar i FNs missioner, där alltså OGA har ansvaret för genomförandet.

I fallet Liberia var tanken bakom att placera OGA inom ramarna för SRSG att man från OGAs sida därmed skulle ha nära till missionens högsta ledning och beslutsfattare. På så sätt skulle genusrelaterade frågor få tyngd och underlätta Gender Mainstreaming inom UNMIL. Trots att OGA också var inkluderat i UNMIL från start fanns inga experter på plats för att delta under missionens inledande faser och därmed gick en viktig period i UNMIL OGA förbi. Med endast en volontär att ansvara för utbildningen av UNMILs personal i genusfrågor ökar problematiken ytterligare. För att Gender Mainstreaming ska kunna genomsyra hela arbetet ser vi det som avgörande att man redan från start planerar all verksamhet med det i åtanke och det poängteras också i resolutionen och annan

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Charlesworth, Hilary. 'The Gender of International Law', i John Lawrence Hargrove (ed.), *On Violence, Money, Power and Culture: Reviewing the Internationalist Legacy*, Washington: American Society for International Law, citerad i Carey, Henry F. 'Women and Peace, and Security': The Politics of Implementing Gender Sensitivity Norms in Peacekeeping. *International Peacekeeping*. Vol. 8, No. 2 (2001) 62-63. <http://dx.doi.org/10.1080/13533310108413895> (Hämtad 2012-01-04)

litteratur. Resultatet av man inte gjort så blir enligt oss att problemen som vi ser med säkerhetsrådsresolution 1325(2000) återspeglas i mycket av UNMILs arbete.

Trots att man i preambeln beskriver hur man vill förändra uppfattningar om manligt och kvinnligt genom en förståelse för genus poängteras i flera paragrafer istället kvinnors särskilda behov. I Liberia planerades inte processer som DDRR med genus i åtanke, bland annat som en konsekvens av att ingen expert fanns på plats i missionens inledande stadie, vilket fick som konsekvens att man behöll en snäv definition av kombattant. Genom detta missade man att implementera en av de starkast poängterade paragraferna inom resolution 1325, med följd att många kvinnor fick stå utanför DDRR processer som de i själva verket var i stort behov av. För att åtgärda problemet blev man tvungen att i efterhand komplettera den traditionella föreställningen om vem som deltar i strid för att omfatta fler individer. Vad man enligt oss då gjorde var att i efterhand lägga till genuskomponenter vilket står i direkt motsättning till vad FNs definition av Gender Mainstreaming i enlighet med säkerhetsrådsresolution 1325(2000) i det fredsbevarande arbetet.

Vi tycker oss alltså se samma tendenser i det praktiska utförandet i Liberia som vi ser i de utvalda formuleringarna i säkerhetsrådsresolution 1325(2000). Essentialistiska föreställningar om mäns och kvinnors olika natur får ett sådant utrymme i processerna att det förhindrar en verklig genusmedvetenhet från att växa fram.

5 Slutsats

Sammanfattningsvis har vi kommit fram till att det finns problem med formuleringarna i säkerhetsrådsresolution 1325(2000) som rör införandet av ett genusperspektiv och att dessa också till viss del är synliga i UNMILs praktiska utförande.

Dessa problem relaterar främst till underliggande essentialistiska föreställningar kring manligt och kvinnligt. Detta är speciellt problematiskt med tanke på FNs definition av genus som tar uttryckligt avstånd från just sådana konstruktioner. Som ett resultat av detta blir FNs ambitioner om att uppnå Gender Mainstreaming lidande eftersom de riktlinjer som arbetet grundar sig på inte överensstämmer med syftet.

6 Referenser

- Barrow, Amy. UN Security Council Resolutions 1325 and 1820: Constructing Gender in Armed Conflict and International Humanitarian Law. *International Review of the Red Cross*. Vol. 92, No. 877 (2010) 221-234. DOI: 10.1017/S1816383110000081
- Carey, Henry F. 'Women and Peace, and Security': The Politics of Implementing Gender Sensitivity Norms in Peacekeeping. *International Peacekeeping*. Vol. 8, No. 2 (2001) 49-68. <http://dx.doi.org/10.1080/13533310108413895> (Hämtad 2012-01-04)
- Charlesworth, Hilary. 'The Gender of International Law', i John Lawrence Hargrove (ed.), *On Violence, Money, Power and Culture: Reviewing the Internationalist Legacy*, Washington: American Society for International Law, citerad i Carey, Henry F. 'Women and Peace, and Security': The Politics of Implementing Gender Sensitivity Norms in Peacekeeping. *International Peacekeeping*. Vol. 8, No. 2 (2001) 62-63. <http://dx.doi.org/10.1080/13533310108413895> (Hämtad 2012-01-04)
- Esaiasson, Peter. *Metodpraktikan: Konsten att Studera Samhälle, Individ och Marknad*. 3., (rev) uppl. Stockholm: Norstedts Juridik, 2007.
- Gibbins, Sheri Lynn. No Angry Women at the United Nations: Political Dreams and the Cultural Politics of United Nations Security Council Resolution 1325. *International Feminist Journal of Politics*, Vol. 13, No. 4 (2011): 522-538. <http://dx.doi.org/10.1080/14616742.2011.611660> (Hämtad 2012-01-04)
- Maxwell, Caitlin. Moving Beyond Rape as a "Weapon of War": An Exploration of Militarized Masculinity and its Consequences. *Canadian Women Studies*. Vol. 28, No. 1 (2010)
- Nduka-Agwu, Adibeli. 'Doing Gender' After the War: Dealing with Gender Mainstreaming and Sexual Exploitation and Abuse in UN Peace Support Operations in Liberia and Sierra Leone. *Civil Wars*. Vol. 11, No. 2. (2009) 179-199. DOI: 10.1080/13698240802631087

- O'Neill, April & Ward, Leora. *Mainstreaming or Maneuvering? Gender and Peacekeeping in West Africa*. Accra, Ghana: Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre, 2005.
- Onyejekwe, Chineze J. Women, War, Peace-Building and Reconstruction. *International Social Science Journal*. Vol. 57, No. 184 (2005) 277-283. DOI: 10.1111/j.1468-2451.2005.550.x
- Pollock, Jennifer. (En)Gendering Peace: Female Agency, Civil Society and Peacebuilding in Liberia. *Undercurrent*. Vol. 4, No. 1 (2007) 74-83.
- Porter, Elisabeth. *Peacebuilding: Women in International Perspective*. London: Routledge, 2007.
- Sheehan, Michael. *International Security. An Analytical Survey*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner Publishers, 2005.
- Shepherd, Laura J. Sex, Security and Superhero(in)es: From 1325 to 1820 and Beyond. *International Feminist Journal of Politics*. Vol. 13, No. 4 (2011) 504-521. <http://dx.doi.org/10.1080/14616742.2011.611659> (Hämtad 12-01-04)
- Sjoberg, Laura. Introduction to Security Studies: Feminist Contributions. *Security Studies*. Vol. 18, No. 2 (2009) 183-213. DOI: 10.1080/09636410902900129
- Sylvester, Christine. Tensions in Feminist Security Studies. *Security Dialogue*. Vol. 41, No. 6 (2010): 607-614. DOI: 10.1177/0967010610388206
- Teorell, Jan & Svensson, Torsten. *Att Fråga och Att Svara: Samhällsvetenskaplig Metod*. 1, uppl. Stockholm: Liber, 2007.
- Tickner, J. Ann. *Gender in International Relations. Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. New York: Columbia University Press, 1992.
- Tryggestad, Torunn L. Trick or Treat? The UN and Implementation of Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and Security. *Global Governance*. Vol. 15, No. 4 (2009) 539-557.
- United Nations Department of Peacekeeping Operations. DPKO Policy Directive: Gender Equality in UN Peacekeeping Operations. November 2006. Tillgänglig på: <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/policy.shtml>
- United Nations Mission in Liberia, Gender Background and Mainstreaming. Tillgänglig på: <http://unmil.org/2content.asp?sub=32&main=20&pgt=2>
- United Nations Mission in Liberia, Gender Resource Package for Peacekeeping Operations. Tillgängligt på: <http://unmil.org/2content.asp?sub=32&main=20&pgt=2>

United Nations Mission in Liberia, Outcome of Gender Mainstreaming in Liberia
2004-2010. Tillgängligt på:

<http://unmil.org/2content.asp?sub=32&main=20&pgt=2>

United Nations, Office of the Special Advisor on Gender Issues

United Nations Security Council, resolution 1325, 31 oktober 2000.

United Nations Security Council, resolution 1509, 19 september 2003.

Willett, Susan. Introduction: Security Council Resolution 1325: Assessing the
Impact on Women, Peace and Security. *International Peacekeeping*. Vol. 17,
No. 2 (2010) 142-158. <http://dx.doi.org/10.1080/13533311003625043>
(Hämtad 2012-01-04)